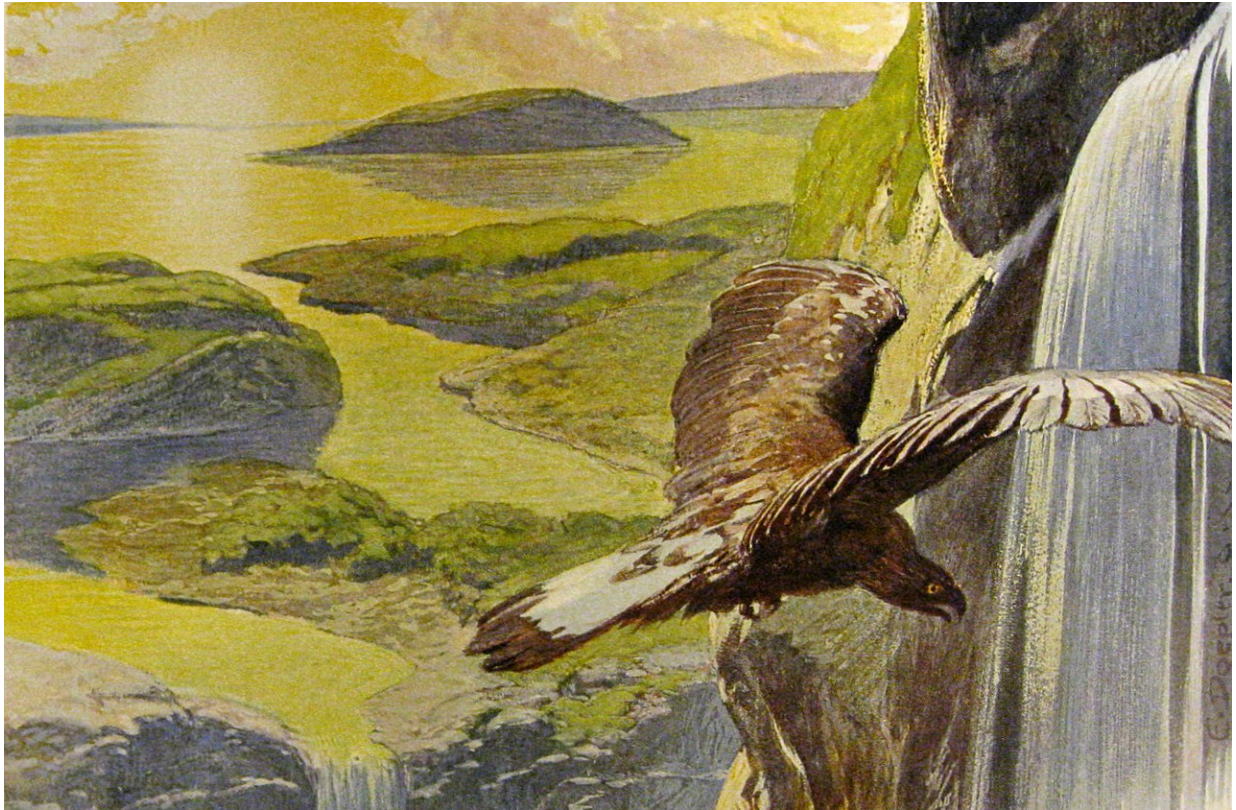

Doopsgezinde Gemeente Rotterdam

ZONDAG 6 JULI 2025

VOORGANGER: BARBARA M. VEENMAN

PIANO: MARK VAN NISPEN

Welkom

Pianospel: Das Rheingold (introdunctie) – Richard Wagner

Lied 221: 1/4

Votum en groet

Gegroet, jij, en jij
die komt om liefde, om licht.
Gegroet jij met je vreugde, jij met de pijn
waarin wij mensen mensen zijn.

Wij dragen deze dienst op aan God:
Schepper, Bevrijder, Trooster.
De Ene, die aan het licht wil brengen
de mensen die wij kunnen zijn.
Genade zij u en vrede van God onze Vader, en van Jezus Christus onze Heer.

Amen.

Antwoordlied (melodie psalm 134)

Tot U, Heer, is ons hart gericht.
Hier zijn wij, open voor uw licht.
Gij geeft ons kracht tot stilt' en strijd;
kom tot ons, Eeuw'ge in de tijd.
Amen.

Gebed

Heer,
Zoals het licht
ons elke morgen
nieuw verschijnt,
ons wekt
en koestert
met zijn stralen,
wek Gij God,
zo ook mij!

Zoals de zon
geen dag
ons in het donker laat,
laat mij uw trouw
ook nu weer dagen!

Schep doorgang
aan wat zorgen baart,
wat angst aanjaagt,
en zet mij
recht weer op mijn voeten:
niet moedeloos
niet hopeloos verlamd,
maar opgericht,
met opgeheven hoofd
tot U,
mijn Zon,
mijn dag, mijn licht!¹ (¹ Sytze de Vries)

Amen.

Lied 103c: 1, 2 en 3

Lezing Oude testament: Genesis 6: 5-22 (Willibrord)

Lied 247: 1 en 2

Lezing Edda: De voorspelling van de wolwa (Völuspá)²

(37) Garm³ huult grimmig / voor Gnipahellir⁴,
de strik zal scheuren / en springen de wolf.⁵
Veel wijsheid weet ik / – wijd kan ik schouwen –
het sterke noodlot / der strijdbare azen.⁶

(38) Broeders bestrijden, / verslaan elkaar,
bloedverwanten / bloedschande plegen,
overspel heerst, / op heel de aarde,

speertijd, zwaardtijd, / schilden splijten!
Windtijd, wolftijd, / eer de wereld vergaat;
geen enkel mens / zal de ander sparen.

---

² Vertaling Jan de Vries.

³ Garm is de hond die de ingang van de onderwereld bewaakt.

⁴ Het voorportaal naar Niflheim, de onderwereld

⁵ De wolf Fenrir leidt, met het verbreken van zijn ketenen, de eindtijd in.

⁶ De goden van Asgaard.

- (39) De reuzen zijn vaardig; / de maatboom⁷ ontvlamt;
luid blaast Heimdal / tot hoog in de hemel;
Odin haalt raad / bij het hoofd van Mim.
- (40) Ygdrasils stam / siddert en schokt,
de oude boom kreunt; / het ondie⁸ komt los;
vrees bevangt allen / in de wereld van Hel,
als Surts verwant / zijn strikken verscheurt.
- (50) De zon wordt zwart, / in zee zinkt de aarde;
uit de hemel vallen / de heldere sterren;
damp en vuur / dringen dooreen,
hoog tot de hemel / stijgt een hete vlam.
- (51) Garm huult grimmig / voor Gnipahellir,
de strik zal scheuren / en springen de wolf.
Veel wijsheid weet ik / – wijd kan ik schouwen –
het sterke noodlot / der strijdbare azen.
- (52) Op ziet zij komen / ten anderen male
etgroene⁹ aarde / uit de zee;
beken schuimen, / weer schiet de arend
omlaag van de rotsen / belust op vis.

Lied 247: 3 en 4

Preek

Langs de stam van de boom Yggdrasil, de wereldboom zoals we die kennen uit de Noordse mythologie, rent elke dag opnieuw een eekhoorn tussen de hoogste takken en de diepste wortels op en neer. Zo nu en dan knaagt Ratatosk, zoals deze eekhoorn heet, in het wilde weg wat aan de takken en de schors van de boom, om vervolgens ijlings weer zijn weg naar beneden te vervolgen. Eenmaal onderin de boom aangekomen brengt hij dan de boodschap van Vidofnir, de arend die zich hoog bovenin de boom bezighoudt met het woest door elkaar schudden van de takken over aan Nidhog, de draak wiens taak het is om aan de voet van de wereldboom aan diens wortels te knagen. Meestal heeft de eekhoorn de boodschap van de arend tijdens zijn afdaling langs de stam nog een beetje aangedikt en voorzien van een handvol smeuge roddels, zodat de draak wanneer hem deze boodschap ter ore komt onbewust nog eens

---

⁷ De boom Yggdrasil, drager van de negen werelden uit de Noordse mythologie.

⁸ De wolf Fenris.

⁹ Plantengroene.

een tandje bijzet bij zijn verwoestende werk aan de wortels van de boom. En eenmaal op de terugweg naar boven, wanneer de eekhoorn verondersteld wordt het antwoord van de draak aan de arend over te brengen, rest hem nog genoeg tijd om ook diens boodschap nog wat aan te scherpen en te doorspekken met verse roddels zodat ook de arend op zijn beurt zijn verwoestende werk aan de takken en bladeren van de levensboom nog wat kan opschalen.

Nu zult u misschien zeggen: wat een drukte allemaal in die boom. Dat overleeft zo'n boom toch nooit? Alleen hebben we het hier niet over een gewone boom, maar over Yggdrasil. De levensboom, die volgens de Noordse mythologie de negen werelden – waarvan Midgard, Midden Aarde, of de wereld van de mensen – er slechts één is. Het is dus een boom van formaat, waarvan het voortbestaan van essentieel belang is voor het voortbestaan van de mensheid. Bovenin deze immense boom leeft de woest fladderende arend, en tussen de wortels begeeft zich de knagende draak, die beide van hun voortbestaan van deze boom afhankelijk zijn. Beseffen deze dieren dan niet dat ze met hun verwoestende werk hun eigen voortbestaan op het spel zetten? En Ratatosk, die valse eekhoorn die met zijn verdraaide boodschappen dag in dag uit de arend en de draak tegen elkaar op weet te zetten in hun strijd om als eerste de ondergang van Yggdrasil te bewerkstelligen, beseft hij dan niet dat ook hij zonder deze boom waarin hij leeft zijn eigen toekomst op het spel zet? Hoe kunnen deze dieren zo onvoorstelbaar destructief zijn en het voortbestaan van hun eigen wereld zo op het spel zetten? Typisch iets voor dieren om niet verder te kijken dan hun eigen snuit of snavel lang is, zult u misschien denken. Maar wie vandaag de dag de moed heeft om 's avonds een stukje van het journaal mee te pakken, zal het wellicht niet als een verrassing komen te moeten concluderen dat ook de mens met zijn eeuwige gekonkel en hang naar desinformatie niet veel beter voor de dag lijkt te komen dan deze mythologische dieren die ons zijn overgeleverd in het IJslandse geschrift dat wij vandaag de dag kennen als de Edda. Oorlog, haat en nijd zijn ook bij ons aan de orde van de dag, en bij menigeen zal inmiddels al een keer de vraag zijn opgekomen hoe het in hemelsnaam verder moet met een wereld die in wezen ooit zo tov, zo vol van toekomst is geweest nadat hij was geschapen, maar steeds verder van zijn ware bestemming lijkt af te drijven. Waarin geweld en zelfverrijking de boventoon voeren, en desinformatie en zelfverheerlijking aan de orde van de dag lijken te zijn.

Ook de Eeuwige moet destijds met de handen in het haar hebben gezeten bij het zien van hoe de mens, zo snel na diens schepping, reeds was afgedwaald van zijn ware bestemming. In Genesis 6 lezen we dat de boosheid van de mensen groot was, en alles wat de mens bedacht uitzichtloos was. Hoe had het zo snel de verkeerde kant op kunnen gaan sinds de dag waarop de Eeuwige liefdevol de mens uit aarde had geboetseerd en hem eigenhandig de levensadem had ingeblazen. 'Na mij de zondvloed,' moet menigeen slechts enkele generaties later hebben gedacht, om vervolgens schaamteloos de verkeerde afslag in het leven te nemen. En al is de vrije wil een groot goed, de Eeuwige heeft ons nou eenmaal ook voorzien van een goed stel hersens in de veronderstelling dat we in staat zijn zo nu en dan ook nog wat te reflecteren op onze eigen daden. Met pijn in het hart moest de Eeuwige toezien dat de mens er een rommeltje van had gemaakt, en het berouwde hem zeer dat Hij de mens geschapen had.

'Ik ga de mens, die Ik geschapen heb, van de aardbodem wegvagen,' zo verzucht de Eeuwige op zeker moment met spijt in zijn stem, 'zowel de mens als het vee en de kruipende dieren en de vogels in de lucht, want het spijt Mij dat Ik ze gemaakt heb.' Dat is nogal een besluit, zo vlak na de schepping waarin de Eeuwige tot tien keer had gezegd dat het tov was. Dat deze schepping toekomst had. Het lijkt klaar te zijn nu, rechtvaardigheid is niet langer te vinden in deze ontaarde wereld. Hoewel... is er dan werkelijk niemand te vinden in deze wereld die volgens zijn ware bestemming leeft?

Dan valt Gods oog op Noach, een rechtschapen man die temidden van zijn ontaarde tijdgenoten een onberispelijk leven leidde en zijn schreden richtte naar God. Al lijkt de situatie op aarde soms nog zo hopeloos, er blijkt altijd wel ergens een Noach te vinden, iemand die ons de weg weet te wijzen naar hoe het ook zou kunnen in de wereld. Al trekt het een na het andere zorgwekkende nieuwsitem 's avonds aan ons voorbij op de televisie, er blijkt ook altijd wel ergens een Noach te vinden, zolang men maar de intentie heeft om hem of haar voor de camera's te krijgen.

Troost, betekent zijn naam, en het moet de Eeuwige temidden van alle teleurstelling in diens schepping troost hebben gegeven tenminste nog één rechtvaardige te kunnen vinden met wie het verhaal van God en de mensen voortgezet zou kunnen worden.

‘De dagen van de mensen zijn geteld,’ spreekt God op zekere dag tot Noach, ‘want zij zijn er de schuld van dat de aarde vol gewelddaden is. Ik ga hen met de aarde vernietigen.’

Het is niet het enige verhaal dat we kennen over een dergelijke grote vloed. Overal ter wereld hebben mensen in de binnenlanden fossielen van zeedieren aangetroffen en zijn gaan fantaseren over grote overstromingen. En overal ter wereld hebben mensen zich bedreigd gevoeld door krachten, groter dan henzelf, en hebben zij getracht hun angsten te bezweren met verhalen over dreiging en redding, waarin stevast een enkele rechtvaardige het hoofd weet te bieden aan de dood.

Nog voordat Noach uiting kan geven aan zijn schrik, krijgt hij van de Eeuwige instructies om een ark te bouwen. Een schip, waarin hij veilig zal zijn. Net zoals later de kleine Mozes, nadat God eenmaal een nieuw begin gemaakt heeft met zijn schepping, veilig zal zijn op de wateren van de Nijl. Of zoals de tien woorden van God later veilig meegevoerd kunnen worden op hun reis naar het Beloofde Land. Noach krijgt de opdracht om een schip van enorme afmetingen te gaan bouwen waarin hij zelf, samen met zijn gezin en twee representanten van al het dierlijk leven op aarde, veilig zal zijn wanneer de Eeuwige de aardbodem andermaal bedekken zal met water, en terug zal brengen naar een toestand vergelijkbaar met het begin van het scheppingsverhaal. Waarin de aarde woest en leeg was, duisternis over de diepte lag en de Geest van God over de wateren zweefde. Alleen zou er ditmaal een schip op die woeste wateren drijven, met daarin de essentie van Gods creatie. Een enkele rechtvaardige en zijn gezin, en van alle dieren een mannelijk en een vrouwelijk exemplaar, opdat het werk van de Eeuwige voortgezet zou kunnen worden wanneer het water eenmaal weer gezakt was. De vissen bevonden zich uiteraard niet aan boord – die zouden zichzelf wel weten te redden – en gezien de beperkte ruimte waren de olifanten strategisch een eindje uit de buurt van de konijnen gestald. Maar zo dreven ze veilig met elkaar over de wateren van de dood. Nadat de laatste passagier aan boord is gegaan, sluit God zelf liefdevol de deur achter Noach, zoals een moeder haar kinderen instopt wanneer ze ‘s avonds naar bed gaan om te gaan slapen. Ga nu maar veilig slapen, mijn kind. Morgen is er weer een nieuwe dag. Dat garandeer ik je!

Achteraf zou de Eeuwige toch weer spijt blijken te hebben van zijn spijt. Dit nooit meer, lijkt Hij te willen zeggen wanneer de mens zich weer eens zorgen maakt

wanneer donkere wolken zich boven hem samenvakken. Wanneer rechtvaardigen voor de zoveelste keer gebukt gaan onder oorlog en geweld, veroorzaakt door mensen die zichzelf als God wanen. Nooit zal enig levend wezen door het water van de vloed worden uitgeroeid, en nooit zal zich meer een vloed voordoen om de aarde te verwoesten. En als teken van dit verbond plaatst God een boog in de wolken, als teken van zijn belofte. Wees niet bang, lijkt Hij daarmee te willen zeggen. Morgen is er weer een nieuwe dag.

Diezelfde boog speelt ook een belangrijke rol in de verhalen van de Noordse mythologie, waarvan ons een gedeelte is overgeleverd in de verhalen van de Edda. In de Edda wordt naar de regenboog verwezen als de Bifröst, de “schommelige hemelstraat” waarlangs de goden van Asgard, de Asen, zich dagelijks begeven op weg naar Midgard, de wereld van de mensen. Het had niet veel gescheeld of al deze verhalen uit de rijke Noord-Europese cultuur zouden onder invloed van het Christendom al lang en breed vergeten zijn. Het is slechts aan de IJslandse geleerde met de illustere naam Snorri Sturluson te danken dat een gedeelte van dit rijke gedachtengoed aan ons is overgeleverd, en we ons ook vandaag de dag nog kunnen scherpen, verbazen en amuseren met deze prachtige verhalen.

Wat vooral opvalt aan deze verhalen, is hoe menselijk de goden uit de Noordse mythologie eigenlijk zijn, vergelijkbaar met bijvoorbeeld de goden uit de Griekse en Romeinse mythologie. Er wordt heel wat afgekonkeld in de negen werelden van de Noordse kosmos, die naast de eerder genoemde goden wordt bevolkt door tal van andere schepselen zoals halfgoden, mensen, dwergen, elfen en reuzen. Maar ook de natuur en allerhande wezens zoals de eerder genoemde venijnige eekhoorn Ratatosk maken deel uit van deze prachtige verhalen, die ook vandaag de dag nog het lezen en bestuderen meer dan waard zijn.

Oppergod was de u wellicht bekende Wodan – in Scandinavische gebieden luisterend naar de naam Odin – waar de woensdag zijn naam aan ontleent. En voor wie denkt dat de Noordse mythologie nauwelijks sporen in de Europese samenleving heeft nagelaten, is het misschien een openbaring om te weten dat vrijwel alle dagen van de week vernoemd zijn naar de Noordse goden, er in tal van sprookjes sporen uit de Edda terug te vinden zijn, en Wagners *Der Ring des Nibelungen* en J.R.R. Tolkiens *The Lord of the*

Rings nooit het licht zouden hebben gezien wanneer de oude verhalen uit de Noordse mythologie niet door Snorri Sturluson op schrift zouden zijn gesteld.

Terug naar Odin dan, in de Edda liefkozend de Alvader genoemd, ofschoon deze term niet alleen betrekking lijkt de te hebben op diens zorgzaamheid voor de mensen van Midgard, maar ook op de grote hoeveelheid kinderen die hij buiten zijn huwelijk wist te verwekken. Wie namelijk van mening is dat Odin met het verwerven van alle macht in de negen werelden niets meer te vrezen had, komt – zo blijkt uit de verhalen van de Edda – bedrogen uit. Odin was namelijk *als de dood* voor het einde der tijden, voor doemsdag, in de Edda Ragnarok genoemd. Ondanks zijn status en de daarbij behorende macht, was niemand in de verhalen van de Noordse mythologie zich zozeer bewust van de donkere wolken die over de wereld hingen en zijn op handen zijnde einde als deze god, en Odin stelde dan ook alles in het werk om te weten te komen wanneer het einde der tijden zou aanbreken, en of er wellicht een manier te vinden zou zijn om het naderende onheil af te kunnen wimpelen. Dagelijks daalde hij met zijn collega's over de Bifröst, de regenboogbrug af naar de voet van de boom Yggdrasil, om bij de bron van Urd met elkaar te overleggen, maar het antwoord op zijn meest prangende vragen vond hij niet.

Aan het begin der tijden had hij reeds de reus Mimir – mijneraar – de bewaarder van de bron der wijsheid in Jötunheim bezocht. Zou een enkel slokje van de bron van alle kennis hem misschien het inzicht kunnen geven waar hij zo innig naar verlangde? Mimir stond hem toe van de bron te drinken, echter op één voorwaarde: om helder te kunnen zien, zou Odin hem één van zijn eigen ogen moeten schenken. Odin hoefde er geen moment over na te denken – wat stelt immers één enkel oog voor in ruil voor alle kennis van de wereld – maar hoeveel kennis Odin op dat moment ook mocht verwerven, het antwoord op de vraag hoe hij zijn eigen ondergang zou kunnen voorkomen, vond hij niet.

Hij droeg zijn dochters, de Walkuren, op om de gevallen helden van het slagveld naar Asgard over te brengen, zodat deze zich de komende eeuwen verder zouden kunnen bekwamen om – wanneer Ragnarok eenmaal zou zijn aangebroken – strijd voor hem te leveren en zodoende het onheil te keren. Maar ondanks al zijn pogingen, bleef het ook voor Odin de vraag wanneer deze eindtijd daadwerkelijk zou aanbreken. Oppermachtig, maar desondanks verteed door angst bracht hij zo zijn dagen door op

de troon van Asgard. Want de term Ragnarok betekent niet alleen het einde der tijden, of doomsdag, maar letterlijk *het lot van de heersende machten*. Ook de verhalen uit de Edda maken ons duidelijk dat hoeveel macht iemand ook weet te vergaren, hoeveel misbruik hij hiervan ook weet te maken, uiteindelijk toch een keer de dag zal aanbreken dat de heersende krachten plaats zullen moeten maken voor een nieuwe orde.

Odins zoon Thor, de god van de donder, wist als geen ander dat alles aan verandering onderhevig is, en niemand grip heeft op de tijd. Als Thor tijdens een wedstrijd met een aantal reuzen wordt uitgedaagd om zijn kracht te bewijzen, blijkt hij het op te moeten nemen tegen een oud vrouwtje met een gekromde rug en bevende ledematen. Thor schiet onbedaarlijk in de lach bij het zien van de oude bes, en trekt lachend zijn knalrode Make Asgard Great Again-petje recht. Wie zou het immers kunnen winnen van de onoverwinnelijke Thor? Hij blaast plagerig in de richting van het oude vrouwtje, maar ze geeft geen krimp. Hij drukt een vinger tegen haar borst en probeert haar voorzichtig omver te duwen, maar ze wijkt geen millimeter. Dan pakt hij haar bij haar tengere schouders, probeert haar op te tillen en tegen de grond te werken, maar... niets van dat alles. Ondanks al zijn krachtsinspanningen weet Thor, de machtige god van donder en bliksem, het niet van het oude vrouwtje, dat luisterde naar de naam Elli, te winnen. Pas aan het eind van zijn jammerlijk verloren weddenschap krijgt Thor te horen dat zijn tegenstanders hem bij de neus hebben genomen door hem met behulp van een magische illusie niet met een oud vrouwtje te hebben laten vechten, maar met de tijd in eigen persoon. Wie zou het immers kunnen winnen van de tijd?

Velen van ons maken zich zorgen om de huidige tijd, die zich kenmerkt door grenzeloos geweld en machtsmisbruik. Velen vragen zich af hoe het zo ver heeft kunnen komen dat de wereld thans geleid lijkt te worden door mensen die zichzelf inmiddels als God zijn gaan zien, en zo ver af zijn komen te staan van hun eigen menselijkheid. Hun medemens niet meer lijken te kunnen zien, en alleen nog maar bezig lijken te zijn met eigen gewin. Die net als Odin op hun eigen troon plaats hebben genomen, om vanaf deze positie alles in het werk te zetten hun eigen einde, hun Ragnarok, zo lang mogelijk uit te kunnen stellen.

Het zijn misschien maar oude verhalen, afkomstig uit een andere tijd en mythologie. Maar ook de verhalen uit de oude Edda kunnen voor ons vandaag de dag nog wel

degelijk van betekenis zijn. Ze kunnen ons leren dat we oog moeten hebben voor de zelfdestructieve kant, die – of we dat nou willen of niet – ook deel blijkt uit de maken van ons menszijn. Het kan ons leren, dat – net zoals prediker ons ooit leerde – alles in het leven slechts tijdelijk is. Niemand wint het immers van de tijd. En het leert ons bovenal, dat ook de machtigen op aarde uiteindelijk niet aan hun lot zullen ontkomen. Hoe groot onze zorgen om de wereld ook mogen zijn, één voor één zullen de machtigen op aarde van hun troon worden gestoten, precies zoals staat opgetekend in de voorspelling van de wijze. Dat zal het lot zijn van de heersende machten, wat zij er ook tegen zullen trachten te ondernemen.

Aan het slot van de voorspelling van de wolwa, de zieneres, wordt ons een prachtig beeld geschetst van de tijd die volgen zal op Ragnarok. Want zodra het ene tijdperk ten einde komt, wordt hiermee tegelijkertijd een nieuwe tijd ingeluid. In deze nieuwe tijd zal de aarde weer groen zijn, en hoog oprijzen uit de zee. Vanaf de rotsen schiet een arend omlaag, op zoek naar vis, zo lezen we. Niet langer zoekt hij zijn voedsel tussen de lichamen van de gevallenen op het slagveld. Die tijd is voorbij. Niet langer wordt de aarde geteisterd door oorlog en geweld. De machtigen zijn gevallen. Er is een nieuw begin gemaakt, waarin iedereen weer naar zijn eigen aard kan leven, en de aarde andermaal zal bruisen van het leven. Hoog vanuit de lucht speurt een arend het water af, op zoek naar vis. Niet naar gevallenen, maar naar vis. Een nieuwe tijd is aangebroken. Een nieuw begin gemaakt.

Amen.

Pianospel: Edvard Grieg – ‘Avond in de bergen’ (Opus 68, no.4) en ‘Nocturne’ (Opus 54, no. 4)

Stilte

Dankgebed, voorbeden, stil gebed en gezamenlijk Onze Vader

Hier zijn wij bijeen gekomen, Heer, in uw huis,
om met elkaar te schuilen, tegen de donkere wolken die boven de wereld hangen.
Wolken, die de wereld en haar bewoners al zo lang verduisteren.

Wolken van geweld, gewin en geldingsdrang.
Wolken die onze medemensen aan het zicht onttrekken.
Medemensen die gebukt gaan onder zorgen om het leven, gebrek en gemis.
Wilt U ons helpen om een eind te maken aan die duisternis, Heer.
Wilt U net als op die allereerste dag uw licht weer door de duisternis doen breken.
De harten van de machthebbers
doordringen van het licht
dat mensen in staat stelt elkaar daadwerkelijk te zien.
Elkaar te troosten.
Elkaar de hand te bieden.
Om net als Jezus tegen onze medemens te zeggen: Zie, Ik zal met je zijn.
Samen zullen we dan aan een nieuwe wereld bouwen, Heer.
Een wereld waarin geen plaats meer is voor duisternis.
Een wereld waarin geen plaats is voor geweld, gewin en geldingsdrang.
Een wereld waarin we elkaar opnieuw ontmoeten kunnen in het licht
dat eens de duisternis met zoveel kracht doorbroken heeft.
Een wereld vol van toekomst.

(Stilte)

HEER,
in de stilte van ons hart vertrouwen wij U toe,
wat hier vanochtend te broos is om onder woorden te brengen.

(Stilte)

Bidden wij gezamenlijk met de woorden, die Uw zoon ons heeft geleerd.

Onze Vader, enz.

Mededelingen en inzameling

Lied 913

Uitzending en zegen

Ga dan je weg,
geborgen in de zekerheid
dat niemand dieper vallen zal
dan in Gods hand.

De Schepper zegene u, en behoede u!
De Verlosser doe Zijn aangezicht over u lichten, en zij u genadig!

Zij die troost geeft verheffe Haar aangezicht over u, en geve u vrede!
Amen.

Slot Lied 978: 4

Pianospel: Schetsen (Opus 144) – Jean Sibelius – ‘Lied in het woud’ en ‘Lentevisioen’

De Rotterdamse theologe Barbara M. Veenman schrijft al vijftientwintig jaar boeken die lezers in het hart weten te raken. Haar laatste Young Adult-reeks over engelen en demonen leverde haar in de vaderlandse pers de bijnaam ‘de Nederlandse J.K. Rowling’ op.

Op dit moment werkt zij aan een nieuwe reeks historische detectives over de avontuurlijke Olivier Barents (2025), die bij toeval in het Rotterdam van de roerige twintiger jaren aanbelandt en daar geconfronteerd wordt met zijn allereerste zaak.

www.barbaraveenman.nl